

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Iustitia Et Iure, Continens Tractatus De Prudentia, Fortitudine, &
temperantia, de Ieiunio, & Iustitia generaliter sumpta, de Iustitia
commutativa, nempe de Pactis, & Contractibus in genere, de Promissione,
& Donatione liberali, de Commodato, & Deposito, de Mutuo, & Vjura, de
Emptione, & ...

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

27. Qualiter mulier priuilegio gaudeat ne in carcerem detrudatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76677)

à nobis fuisse prolatam per quam iustum nulli penitus esse licentiam corpori defunctorum debiti gratia detinere, aut impedimentum eorum facere sepulture, & leg. regia fin. tit. 13, part. 1. & leg. 13 tit. 9. par. 7.

6 Quin imò intra nouem dies à morte defuncti nequis eius hæredes parentes, uxorem, liberos, agnatos, aut fideiussores conuenire in iudicio aut inquirere, denuntiare, aut quomodo in iudicio vocare siue debiti gratia, siue alterius causæ ad ipsos pertinentis, sicuti bene aduertit Roderic. Suar. in dicta leg. post rem iudicatam limit. 6. Petr. Duenas. reg. 277. limitat. 4. Gutierrez. dicto capite 4. numer. 18. & constat ex Authent. ut cum de appel. cognoscit. §. sancimus.

7 Non tamen audiendi sunt Greg. Lop. leg. 7. tit. 9. par. 8. Roderic. Suar. in dicta leg. post rem iudicatam. ff. de re iudicata exco. §. 1. vers. aduertit Anton. Gomez. leg. 64. Touri. in calce. n. Petr. Duenas. reg. 277. limit. 1. & alij affertentes tempore dato ad conficiendum inuentarium quod est trimestre si res presto sint, vel annus si adfuerint, non posse creditorem, egearium, & fideicommissarium vocare ad iudicium hæredes defuncti, aut aliquo modo eos inquirere. Iuxta leg. fin. §. donec. Cod. de iure delib. et audi. Nam eito ibidem totum illud tempus hæredibus concedatur absque creditorem præiudicium, attamen in pignori solum habet verum in legataris, & fideicommissariis, nam in creditoribus expresse correctum est, in authent. ut cum de appellat. cognoscit. §. sancimus. vers. post nouem autem dierum. & leg. regia. fin. tit. 13. par. 1. & leg. 13. tit. 9. par. 8. Sicuti aduertit Didac. Perez. leg. 4. tit. 8. lib. 3. ordinam. col. 1077. vers. quæ uerum Ioann. Gutierrez. de iuram. 2. p. cap. 4. n. 20.

8 Ad extremum aduerto si in testamento relinquas plures hæredes quorum unum graues debitorum restitutione non esse obligatos creditores aduersus illum procedere, sed posse aduersus omnes, utpotè qui tui personam representant aduersus quam creditores procedere poterant. Ut colligitur ex leg. 2. Cod. de hereditat. actionib. Quilibet enim pro portione sue hereditatis obligatur.

§. XXVI.

Quomodo liceat creditori suum debitorem in carcerem mittere, ut debitum recuperet?

- 1 Prius debitor monendus est.
- 2 Si monitor nolit soluere, neque apparent bona ex quibus solutio præstanda sit, tunc in carcerem comitti poterit, alias non.
- 3 Si pignus uel fideiussores habeas, nequis ad capturam procedere.
- 4 Excipe nisi debitor regis, uel scilicet sit.
- 5 Cum debitor suspectus est de fuga uel bonorum dilapidatione sequestrari possunt bona, uel in carcerem deduci.
- 6 Excipe nisi tempore contractus hoc periculum adfuerit.
- 7 Deciditur questio, an emptor aduenia fugam parans in carcerari possit.

1 V Num ex remediis à iure concessis creditoribus aduersus suos debitore nolentes eis satisfacere est incarceration. Sed quia hoc remedium durum est, eo ut nequit creditor qui prius debitorem siue ex contractu, siue ex delicto iudicialiter moneat de debito soluendo, ex Textu expresso in leg. plerique ff. de in ius uocando. leg. 4. §. prator ait. ff. de damno. Regul. iur. & tradunt omnes.

2 Facta monitoria citatione, & debito comprobato si uoluntarie debitor satisfactionem non præstat profertur à iudice mandatum executiuum aduersus eius bona quæ in debiti satisfactio nem substantiant. Ad quod mandatum non est requisita debitoris citatio, si debitum ex sententia iudicis, ex confessione debitoris uel ex instrumento garentigio constat, quia hæc paratam habebit executionem leg. 19. tit. 2. lib. 4. nouis collect. Neque locus est capturæ & incarcerationi, dum bona debitoris ad sunt ex quibus fieri debiti solutio potest. Ut constat ex supradictis legibus, & ex leg. 1. Cod. qui bonis cedere possunt. & leg. regia. 4. tit. 15. par. 5. & tradunt Gloss. in leg. 3. §. tutores ff. de suspect. & tutorib. Couarruu. 2. uariar. cap. 1. n. 2. Gregor. Lopez. dicta leg. 4. Gloss. 1. Anton. Gomez. 2. de contractib. cap. 11. n. 51. Mol. disp. 671. in ius.

3 Vnde si pignus uel fideiussores habeas ex quibus possis debitum recuperare nequis ad capturam debitoris procedere, quia hæc solum in subsidium, & defectum bonorum succedit, & cum nullo aliud remedium superest. Ut docuit Baldus in leg. creditor. qui non idoneum pignus col. 1. vers. quæro uerum. ff. si certum peratur. & ibi Aretin. Vlexand. numer. 2. Iafon. numer. 2. & in ius. de actionibus in princ. num. 94. Roland. à Valle conf. 3. numer. 2. lib. 4.

Excipe nisi debitor regis, uel scilicet sit: nam eo casu etiam si fidei-

iussores ut dicitur de sanamento præstitit, & etiam si bona habeat unde soluat non excusatur à captura interim ac cum effectu solutio præstat. Ut colligitur ex leg. cum eo. ff. ad leg. iul. pecularis. & leg. nemo. Cod. de collect. tributor. lib. 10. & tradunt aliis relatis Couarruu. 2. uariar. cap. 1. n. 4. Greg. Lop. leg. 4. tit. 15. par. 5. Gutierrez. lib. 1. pract. qq. 2. §. n. 1. Mol. disp. 571. vers. item quando.

Verum quia sæpè contingit creditorem conueniri quod debitor suspectus sit ne debitum soluat, uel quia bona dilapidata, iudicem eo in euentu adeat, & coram ipso petat uel bonorum sequestrari, uel debitoris capturam, iudex uero sumpta summaria informatione absque citatione partis, qua duobus testibus & creditoris dictum comprobetur, prouidebit de sequestro, uel debitori captura nisi fideiussores de sanamento præstitit. Ut bene aduertit Anton. Gomez. in leg. 66. sauri. num. 2. Molin. dicta disp. 571. post initium. Solum autem iuramentum creditoris nisi aliis coniecturis adiungetur sufficiens non est ut captura concedatur, imò nec sequestrum. Ut pluribus comprobat Menoch. de arbi. rar. casu. 87. per totum. sed testibus alius coniecturis probandum est periculum debiti amittendi nisi sequestrum, uel captura fiat. Quod procedit etiam debitum sub conditione sit uel in diem. Nam esto pendente conditione uel die incerto indebitum sit, est tamen debita illius expectatio. Ut colligitur ex leg. in omnibus. ff. de iudicis. leg. si creditores. ff. de priuileg. creditor. leg. de pollicitationibus in fine. ff. de pollicitation. & tradit aliis relatis. Anton. Gomez. 2. de contract. cap. 11. n. 57. & leg. 66. Tauri num. 2.

Excipe nisi tempore contractus periculum quod modo allegatur adfuerit, nam eo casu sibi creditor imputare debet quod finem debitoris inopis uel suspecti fecerit. Ut constat ex leg. si ab arbitrio. §. qui ex causa. qui satisdare coguntur. leg. cum mandato in princ. ff. mandati & tradit Anton. Gomez. plures referens loco allegato. Menoch. dicto casu. 87. num. 15. Neque allegare potest creditor statum sui debitoris ignorasse, quia stat in contentium præsumptio, cum contrahenti competat conditionem illius quo cum contrahit persequi. leg. qui cum alio. ff. de Regul. iuris. Nisi forte probauerit dolo ipsius debitoris, uel alterius affirmantis de sufficientia ad soluendum inductus esse. Ut aliis relatis aduertit Menoch. n. 16.

Hinc deciditur si uendas triticum Titio aduenæ fide data de pretio & ipse Titius fugam parat pretio non soluto an possis petere capturam. Negare uidetur Bart. in leg. ait prator. §. si debitor. num. 5. ff. de his que in fraud. creditor. quia tibi imputare debes cum aduenæ triticum uendidisses.

Sed rectius contentium censuit Bald. in Rub. Cod. de reuocandis iis que in fraud. creditor. n. 5. Iafon. in dicta leg. si arbitrio numer. 5. vers. quarto limita. Menoch. dicto casu. 87. numer. 20. quia ex eo quod aduenæ fuerit emptor sumi non poterat sufficiens fundamentum ad fugam suspiciendam, ac proinde obesse creditori non debet.

§. XXVII.

Qualiter mulier priuilegio gaudeat ne in carcerem detradatur?

- 1 Debitores qui priuilegium habent ne conueniantur ultra quam facere possunt, nequeunt in carcerem detradi.
- 2 Mulier nisi inhonesta sit nequit ob debitum civile in carcerari.
- 3 Bene tamen ob debitum ex delicto procedens & quod sit.
- 4 Si delictum pecuniam corporalem non exigit relaxanda mulier est à carcere adhibitis fideiussores.
- 5 Comperit dictum priuilegium mulieri non luxuriosa.
- 6 Mulier ob adulterium etiam cum incestu non amittit hoc priuilegium, cum maritus est ignarus.
- 7 Ob alia delicta etiam grauiora non amittit priuilegium.
- 8 Communis sententia negat huic priuilegio renuntiare mulierem posse.
- 9 Oppositum uideatur probabilius.
- 10 Mulier ruriæ, & curariæ, & renuntians beneficio Volleiano, & cuiuslibet alteri non potest in carcerari.
- 11 Mulieres in carcerem de ruse à uiris separatas esse debent.

Generaliter dici potest omnes debitores qui priuilegio gaudent ne in plus conueniantur quam facere possunt in carcerem detradi non posse, quoniam imò neque posse strictiorem in suis bonis executionem fieri quam relinquendo unde commodè alantur, alias priuilegio fieret præiudicium. Ut docuit Gloss. fin. in leg. liber captus. Cod. de captiuis & post limin. reuors. & ibi Bald. n. 9. Roderic. Suar. leg. 2. tit. de los gouernos. lib. 2. fori in 5. quest. n. 5. Azuuedo. leg. 10. tit. 3. lib. 3. compilat. n. 9. & 10. Gutierrez. de iuram. confirm. 1. p. cap. 1. 6. n. 43. Hi sunt vxor cõpartatione uiri, & contra. Clericus uero priuilegio gaudens, & alij. Specialiter autem aliquibus personis etiam conueniri possunt ultra quam facere possunt.

hinc, in carcerem nequeunt detrueri, de quibus in sequentibus dicemus, & primo de muliere.

2. Mulier nisi inhonestè vixerit nequit ob debitum civile in carcerem detrueri ex Textu in archeni. hodie Cod. de custodia reorum. Archeni. ut nulli iudicium necessarium, collat. 9. Auth. sed hodie Cod. de officio iudicis. & leg. regia. 62. Tauri que est lex. 10. tit. 3. lib. 5. recopilat. Quod procedit etiam si debitum sit fiscale. Nam esto in huiusmodi debitis non sit locus regulariter privilegio nobilibus concesso ne possint in carcerem mitti, neque ab ea vexatione excutentur ex eo quod fideiussores de sanatione ut vocant præstiterint. Vti habetur leg. 10. tit. 16. lib. 9. noua collect. regia, at tamen in muliere longè diuersum est, quæ etiam si debitor sit fisci nequit in carcerem mitti vti constat ex dictis Authenticis, & legibus regis, & tradit plures referens Petr. Duenas. reg. 3. 12. compliat. 2. Matien. leg. 8. tit. 3. lib. 5. recopilat. Gloss. 2. Azeuedo. ibi. num. 2. Gutier. pract. lib. 2. q. 25. Mol. tract. 2. disp. 57. 1. vers. mulier.

3. Duplex autem limitatio apponitur in prædictis legibus. Prima ne debitum procedat ex delicto, nam eo casu cessat privilegium, vti ex dictis legibus constat, & tradunt omnes. Censetur autem procedere ex delicto, si procedat ex rapina, furto, illicito contractu. Quia imò ex eo tantum quod iudex mulierem præcipiat vt debito satisfaciat solutionem præstans, vel fideiussores adhibens & non acquiescat, poterit in carcerem mitti non quidem ob debitum non solum, sed ob mandati iudicis contemptum. Vti ex Zepola cautela 51. notauit Azeuedo leg. 10. tit. 3. lib. 5. compilat. num. 43. Ad idem est si constaret malitiose nolle debitum soluere cum tamen bona haberet vel quia illa occultat, vel quia cum illis parat fugam, quia ea malitia posita in debitum procedit ex delicto, cum furtum committat. Vt bene aduertit Menoch. lib. 1. de arbitrar. q. 88. n. 4. Petr. Duenas. reg. 3. 12. Azeuedo. loco citato n. 46. & 47. Gutier. de iuram. 1. p. cap. 16. n. 35.

4. Moneat autem Ant. Gomez. de delictis. cap. 3. n. 56. & cap. 9. n. 8. Couarr. lib. 2. variar. cap. 8. n. 8. Menoch. de arbitrar. q. 88. num. 20. Duenas. reg. 3. 12. limit. 3. Azeuedo. n. 44. In his debitis ex delicto aliquando mulierem relaxari à carcere adhibitis fideiussoribus de sanatione aliquando non. Cum delictum penam corporalem imponendam exigit non est mulier relaxanda. Secus verò si solum pecuniaria imponenda sit. Vt colligitur ex leg. 9. tit. 4. par. 3. & leg. 16. tit. 1. & leg. 10. tit. 29. par. 7. & leg. 2. tit. 24. lib. 4. noua collect.

5. Secunda limitatio est vt non procedat in muliere luxuriosè viuente. Nam cum hoc privilegium mulieribus concedatur in obseruationem naturæ mulierum pudoris, & verecundiæ & hanc amiserit luxuriosè viuens iuste eo priuatur. Debet autem luxuria publica esse, & nota, nam interim aconculsa est pudorem non excutit. Vti aliis relatis tradit Menoch. d. q. 88. num. 13. Couarrua. in 4. 2. p. cap. 8. §. 11. n. 6. Azeuedo dicta leg. 10. tit. 3. lib. 5. n. 30. & sequitur & probatur ex leg. 62. Tauri. quæ est dicta lex 10. noua recopilat. & leg. 2. tit. 24. lib. 4. noua compilat. & leg. 3. tit. 7. part. 3. In mulieribus autem nuptiis necessarium est vterius vt consentiente viro inhonestè viuant. Eo namque ignorante sicuti non permittitur ob eius decorum turpitudine probari, sic neque in carcerem mitti, cum ad hanc missioem probatio turpitudinis mulieris permitienda esset; & docent aliis relatis Menoch. lib. 1. q. 88. n. 18. Azeuedo. dicta leg. 10. tit. 3. lib. 5. compilat. n. 34. & sequitur. Matien. ibi. Gloss. fin. num. 5. Secus effect si vir adulterij xoris conficius esset. Quod prius probandum est antequam mulier in carcerem detradatur, neque ob præsumptiones iudex moueri debet. Sicuti bene prædicti Doctores aduertunt.

6. Et quamuis Greg. Lop. leg. regia. 2. tit. 17. par. 7. Gloss. 2. vellet mulierem nuptam committentem adulterium simul cum incestu ignorante marito posse in carcerem mitti ob pecuniarium debitum ductus grauitate delicti, ob quam aduersus illud delictum post quinquennium agi potest, cum tamen aduersus adulterium commune quinquennio actio præscribitur ex leg. vim passa. §. prescriptione ff. de adulteris. ideoque sub altero contineri non debet adulterium cum incestu mixtum, quia mixta sub simplici non continentur leg. 2. & ibi Doctores ff. de verbis obligat. Reuerentius tamen docuit Azeuedo. dicta leg. 10. ob additionem circumstantiæ incestus non excludi mulierem à privilegio ne in carcerem possit. Nam si honor mariti ignari turpitudinis mulieris impedit ne eius vxor in carcerem detradatur ob debitum civile, non obstante simplici adulterio eo ignorante commisso, à fortiori impedire debet adulterio qualificato interueniente, cum ex eo honor mariti grauius lædatur. Præterea nemini alteri à marito licitum est agere aduersus mulierem adulteram maxime spectato iure nostro regio. leg. 1. tit. 10. lib. 8. noua compilat. Ergo à fortiori non licebit agere aduersus adulteram incestuosam. Neque obest adulterium incestuosum quinquennio non præscribi, quia id intelligitur comparatione illorum qui hanc actionem intentare possunt. Cum autem ignorante marito non sit huic actioni locus cessat actio, & prescriptio. Ad legem 2. dico mixta sub simplicibus contineri quando sunt à simplicibus inseparabilia, vti est coniuncta incestus ab adulterio.

7. Quod verò addit Matien. leg. 10. tit. 3. lib. 5. compil. Gloss. fin

in fine. mulierem seruum, lenam, & veneticam in carcerem posse sicuti si luxuriosè viueret verum non est, vt bene aduertit Matien. ibi numer. ult. quia leges tam iuris communis, quam nostri regni solum excipiunt à privilegio mulierem inhonestè viuentem. Quæ exceptio cum odiosa sit strictè interpretanda est.

Duplex tamen supersedit difficultas. Prima an mulier renuntiare huic privilegio possit? Communior sententia negat quam tradit Rebuff. consil. Franc. tit. de lit. obligat. art. 11. Gloss. 3. circa finem. Couarrua. 2. variar. cap. 1. n. 3. & cap. quamuis pactum. 2. p. in princ. n. 7. Menchaca de success. creat. §. 22. n. 82. Menoch. de arbitrar. lib. 1. q. 88. n. 12. Azeuedo in leg. 10. tit. 3. lib. 5. compilat. n. 5. & colligitur ex leg. alia. Seleg. anter. ff. soluto matrimonio. Ducuntur quia hoc privilegium inductum est ob honestatem, & decentiam quæ mulieri debetur cui honestati & decentie non videtur ipsa cedere posse.

Ceterum et si hæc sententia sit fati probabilis veriorum certissimo posse prædicto privilegio mulierem cedere, quod præstat censetur, si omni iuris & legis privilegio cedat. Vti docuit in leg. si quis sub conditione num. 19. de testament. tutela, & ibi S. licet Roman. Alex. Socin. Iason. Ioann. Andreas & alij plures relati à Couarrua. 2. variar. cap. 1. numer. 3. quibus adde Decium in leg. 2. n. 74. de Regul. iuris. Boerius. leg. consuetudinem num. 141. Cod. quomodo, & quando iudex Anton. Gomez. leg. 62. Tauri. num. 1. & Villalobos antinom. iuris. lit. M. num. 28. Moneat quia solum privilegium fauorem publicum spectans renuntiare nequit, quia esset renuntiatio iuris alieni. Ea enim de causa Clericus non valet fore privilegio renuntiare, quia ius alienum renuntiare, cum Clericorum privilegium non Clericis tanquam perquisitis priuatis, sed tanquam statum clericalem componentibus concessum sit, est enim privilegium status non personæ.

Quod inde constat quia legis auctoritate Clericorum status à laicis diuisus est, quod diuisionem nullus priuatus mutare potest. At privilegium mulierum ne in carcerem detradatur, est quoad causam mortuam, & finalem spectat fauorem publicum, vt quilibet lex spectat, non tamen quoad materiam illius, cuique finem proximum, hinc enim non est alius quam mulierum singulariter commodum & vtilitas cui tanquam proprio ipsa renuntiare valet. Neque inde fit honestati & decentie renuntiat, nam honestas, & decentia finis est ob quem privilegium conceditur non privilegij materia, & renuntiatio materiam privilegij spectat non finem.

Secunda difficultas est, an mulier tuitrix, seu curatrix filiorum, & nepotum (aliorum enim nequit esse) & renuntians Velleiano, & cuiuslibet alteri beneficio à iure concesso, si pro administratione tutelæ debitor sit, possit in carcerem detrueri? Et videtur affirmatiuè respondendum, cum prædicta renuntiatio valida sit. Sicuti docuerunt doctores num. præcedenti relati. Sed vix centesio adhuc posita prædicta renuntiatio non posse in carcerem detrueri, quod docuit plures referens Couarrua. d. lib. 2. var. resolut. cap. 1. num. 3. & cap. quamuis pactum de pactis lib. 6. in 2. p. initio num. 7. Menoch. lib. 1. q. 88. num. 12. Bæza de decimarum. cap. 4. n. 46. & de debitore inope cap. 1. num. 58. Menchaca contro. illustr. cap. 97. per totum Azeuedo d. leg. 10. tit. 3. lib. 5. compilat. num. 6. Molin. tract. 2. disp. 57. 1. vers. subdubium. Ducor quia mater & aua comparatione filiorum, & nepotum nequeunt obligari vltra id quod facere possunt. Vt deciditur leg. regia 1. tit. 1. par. 5. generaliter de omnibus ascendibus cõparatione descendendum, & contra. Quod privilegium non tam iure positum, quam naturali concessum videtur ob naturalem conuentionem, pietatem, & reuerentiam sibi inuicem debitam, ac prouide in ea renuntiatio generali non comprehenditur huius privilegij renuntiatio, quomodo neque in particulari & expresse renuntiat potest, effect enim renuntiatio iuri naturali aduersa.

Illud verò communiter doctores Iulius Clarus. pract. crim. 11. §. ult. quæst. 28. vers. quare igitur Menoch. lib. 1. de arbitrar. q. 88. num. 20. Azeuedo leg. 10. tit. 3. lib. 5. noua compilat. num. 21. aduertunt quod mulieres in carcerem detraduntur debet à virorum confortio separari, tum viuis scandalum sunt, tum ne ipse sub custodia peccent, probatque textus in leg. regia 1. tit. 29. par. 7. & Greg. ibi.

§. XXVIII.

Quo pacto milites, nobiles, magistri, doctores privilegio gaudeant, ne ob debita possint in carcerem induci?

1. Milites militia armata non possunt in carcerem.
2. Neque item nobiles.
3. Qui hi sunt?
4. Oportet nobilitatem notoriam esse.
5. Bona eius sequestrantur.
6. Præfatis privilegio non gaudent nobiles in debitis ex delicto.
7. Neque in debitis regalibus.